

Børn og unge med handicap siger deres mening

Checkliste til kommunerne

Børn og unge med handicap siger deres mening

✓ **Checkliste til kommunerne**

1. udgave, 1. oplag, 2008

Layout og Tryk

KLS Grafisk Hus A/S

Materialet findes både trykt og online

Trykt udgave: ISBN 978-87-988461-6-1

Online-udgave: ISBN 978-87-988461-7-8

Online-udgave findes på: www.handicap.dk/projekter/born-unge

Udgiver

Danske Handicaporganisationer

Kløverprisvej 10 B

2650 Hvidovre

Telefon: 3675 1777

E-mail: dh@handicap.dk

www.handicap.dk

Indhold

Forord	4
Checkliste til den sammenhængende børnepolitik	5
Involvering/inddragelse	6
Formidling og information	8
Skolegang	10
Dag- og fritidstilbud	12
Hjælp og støtte	14

Forord

Danske Handicaporganisationer har gennemført to projekter med titlen "Børn og unge med handicap siger deres mening". Formålet har været at lade børn og unge med handicap selv komme til orde, når det gælder de forhold, der vedrører deres hverdag. Børn og unge med handicap kan bidrage med nødvendig og værdifuld viden, når beslutninger skal træffes.

Som en del af projektet er denne checkliste til kommunerne udarbejdet. Herudover findes en værktøjskasse, hvor der kan hentes inspiration til, hvordan børn og unge med handicap kan inddrages. Endelig er der udarbejdet en projektrapport "Mød mig som et menneske", hvor projektdeltagernes udsagn er formidlet. Alle materialer, herunder en forkortet udgave af projektrapporten, kan downloades fra Danske Handicaporganisationers hjemmeside på www.handicap.dk

Checkliste til den sammenhængende børnepolitik

Formålet med denne checkliste er at give kommunale beslutningstagere de bedste redskaber til at inddrage handicapaspektet i udarbejdelsen af den lovpligtige sammenhængende børnepolitik og til at inddrage børn og unge med handicap i beslutninger, der vedrører dem selv.

Danmark har tiltrådt Børnekonventionen, Handicapkonventionen og Salamancaerklæringen. De har alle betydning for børn. Væsentligst betyder de, at alle børn og unge skal inddrages i beslutninger, der vedrører dem selv. Samtidig betyder de, at børn og unge med handicap har krav på kvalificerede løsninger så tæt på de almindelige løsninger som overhovedet muligt inden for alle områder.

De kommunale børnepolitikker vedrører i højeste grad hverdagen for alle børn og unge. Derfor skal børn og unge med handicap selvfølgelig også inddrages i udarbejdelsen af politikken. Også selvom det kan være udfordrende og tidskrævende.

Børn og unge med handicap har generelt megen kontakt med offentlige myndigheder, sagsbehandlere, pædagogisk psykologisk rådgivning, sundhedspersonale m.fl., der har indflydelse på og beslutningsret af stor betydning for barnets og den unges liv og velbefindende. Alligevel oplever børn og unge med handicap, at de ikke inddrages tilstrækkeligt i beslutninger og overvejelser vedrørende deres eget liv.

Checklisten indeholder de væsentligste områder, som kommunerne forvalter med betydning for børn og unge med handicap, og som børn og unge med handicap ønsker indflydelse på.

Forhåbentlig kan checklisten bruges som inspiration til kommunernes arbejde med at sikre rettighederne for børn og unge med handicap og implementere konventionerne i den kommunale politik.

Involvering/inddragelse

Børn og unge med handicap er eksperter, når det gælder deres eget liv. Derfor skal de også inddrages i de spørgsmål, der vedrører dem selv. Både når det handler om den enkelte person, og når det handler om mere generelle spørgsmål, som udvikling af tilbud m.v. i kommunen.

I en kommunal børnepolitik er det derfor relevant både at se på, hvordan inddragelse af barnet eller den unge kan styrkes i forhold til den konkrete

sagsbehandling, og hvordan inddragelse kan styrkes, når det handler om de talerør, børn og unge skal have i kommunen.

Både Børnekonventionen og Handicapkonventionen udtrykker klart og tydeligt, at alle børn og unge har krav på involvering i den grad og form, som barnets alder og modenhed fordrer. At det kan være besværligt eller langsomt er ikke en saglig begrundelse for ikke at involvere barnet.

Checkpunkter vedrørende inddragelse:

- Inddrag børn og unge med handicap i formuleringen af en sammenhængende børnepolitik.
- Tal med børn og unge med handicap om betydningen af deres handicap.
- Overvej, hvordan hhv. Børnekonventionen og Handicapkonventionen kan implementeres i den sammenhængende børnepolitik.
- Overvej og planlæg procedure i sagsbehandlingen med henblik på inddragelse af barnet eller den unge i sin egen sag, herunder hvilke metoder, der mest hensigtsmæssigt kan anvendes i inddragelsen.
- Overvej og planlæg procedurer og initiativer for at inddrage generelle synspunkter hos børn og unge med handicap om livet i kommunen.
- Vær opmærksom på, at den nødvendige handicapkompensation er til stede, så alle børn og unge med handicap kan bidrage med synspunkter. For eksempel i form af tegnsprogstolk.
- Overvej og planlæg, hvordan børn og unge med handicap kan være en integreret del af de eventuelle råd og organer, hvor børn og unge normalt har indflydelse, herunder for eksempel børnepaneller i fritidstilbud, på skoler e.l.

Læs mere:

FN's Børnekonvention, artikel 12, om barnets ret til at blive inddraget og få sine synspunkter respekteret.

FN's Handicapkonvention, artikel 7, om barnets ret til at blive inddraget og få sine synspunkter respekteret.

Formidling og information

Børn og unge med handicap giver en tydeligt udtryk for, at det er generende, når andre ikke har kendskab til eller forståelse for, hvad handicappet betyder. Det er generende, når andre overser eller lader som om, at handicappet ikke eksisterer. Så der er behov for formidling i kommunen af, hvad forskellige handicap betyder, og hvordan man forholder sig til børn og unge, der har et handicap.

Børn og unge med handicap er ofte udelukket fra at få informationer om aktiviteter for kommunens børn og unge på grund af manglende tilgængelighed. Samtidig er der behov for at sende et klart signal om, at tilbud og muligheder i kommunen også gælder børn og unge med handicap.

Checkpunkter vedrørende formidling og information:

- Sørg for, at materiale til børn og unge er tilgængeligt for børn, der bruger skærmlæseprogrammer – f.eks. børn, der er ordblinde eller blinde og stærkt svagsynede.
- Sørg for, at materiale til børn og unge kommer i letlæselige og piktogramunderstøttede udgaver.
- Sørg for tegnsprogsoversættelse af materialet.
- Husk at distribuere materialet til børn og unge, der benytter kommunens specialdagtilbud og -skoler og til børn og unge fra kommunen, der får tilbud i andre kommuner eller i regionalt regi.
- Giv information fra kommunen til alle borgere om, at der er børn og unge med handicap i kommunen.
- Informer alle kommunens ansatte om, at børn og unge med handicap har rettigheder, har særlige behov i forbindelse med kommunikation og ret til at blive inddraget.
- Informer kommunens børn og unge med handicap om kommunens sammenhængende børnepolitik og mulighederne for at få indflydelse på den.

Skolegang

Børn og unge med handicap vil gerne udfordres og lære mest muligt. De vil gerne være som andre. De vil gerne tage en uddannelse og have en fremtid på arbejdsmarkedet. Desværre tyder vores projekter på, 1) at børn og unge med handicap ofte oplever ikke at blive udfordret tilstrækkeligt, 2) at deres interesser og styrkeområder ikke inddrages i undervisningen og 3) at de generelt ikke har den indflydelse på egen undervisning, som andre børn har.

Børn og unge, som har handicap, er vidt forskellige. De har behov for forskellige pædagogiske tilgange, for forskellige hjælpemidler og forskelligt tilrettelagt materiale. Det er vigtigt, at der er fuld opmærksomhed på dette, og at barnets og den unges handicap indgår i diskussionen af, hvordan undervisningen kan tilrettelægges.

Checkpunkter vedrørende skolegang:

- Lyt til barnets vurdering af egne potentialer, interesser og mål.
- Aftal med barnet, hvordan barnets egne vurderinger og ønsker indgår i undervisningen fremover.
- Understøt etableringen af elevråd, også på specialskoler, og hjælp med til at finde flere måder at diskutere og lytte til børn på.
- Understøt, at børn fra specialklasserækker også deltager i skolens elevråd.
- Udarbejd en plan for skolernes tilgængelighed, så det ikke er indretningsmæssige barrierer, der forhindrer et barns skolegang efter eget ønske.
- Skolens aktiviteter, dvs. udflugter, lejrskoler, sociale aktiviteter m.v. skal være tilgængelige for børn og unge med handicap.
- Overvej om koordineret efteruddannelse er nødvendig for, at kommunens lærere til sammen har de fornødne kvalifikationer.

Læs mere:

FN's Børnekonvention, artikel 28, om barnets ret til undervisning.

FN's Handicapkonvention, artikel 29a, om barnets ret til at udnytte sin formåen fuldt ud.

FN's Handicapkonvention, artikel 24, om uddannelse.

Dag- og fritidstilbud

Børn og unge med handicap har ret til et dag- og fritidstilbud på lige fod med andre børn, hvad enten optagelse sker i et almindeligt dagtilbud eller et særligt dagtilbud. Såfremt et særligt dagtilbud er placeret langt fra hjemmet, er det vigtigt, at transporten organiseres hensigtsmæssigt, så barnet ikke tilbringer unødigt lang tid med at blive transporteret.

Ikke mindst i forhold til at være en del af det sociale liv med kammerater og venner i fritidstilbud og fritidsaktiviteter, er det vigtigt at nedbryde barrierer og begrænsninger for deltagelse. For eksempel muligheder for at dyrke sport sammen med andre børn og unge eller andre aktiviteter.

Læs mere:

FN's Børnekonvention, artikel 31, om barnets ret til hvile, fritid og til at dyrke fritidsinteresser.

Checkpunkter vedrørende dag- og fritidstilbud:

- Beskriv hvilke muligheder kommunen ønsker at tilbyde børn og unge med handicap i forhold til dag- og fritidstilbud.
- Inddrag den unge selv i vurderingen af, hvilket dagtilbud, der er relevant for den enkelte.
- Tag stilling til barnets transporttid og måden transporten sker på i forbindelse med dag- og fritidstilbud.
- Lyt til, hvordan barnet og den unge gerne vil bruge fritiden.
- Gennemgå kommunens tilbud, væresteder og opholdssteder for børn og unge med henblik på at vurdere tilgængeligheden for børn og unge med forskellige typer af handicap.
- Overvej og beskriv hvordan og i hvilken grad fritidsmulighederne er sammen med andre børn og unge eller i særlige tilbud.
- Vær opmærksom på, at børn og unge med handicap også skal have mulighed for at træffe "forkerte beslutninger", få nederlag og skulle ombestemme sig.
- Gør det muligt for barnet og den unge at færdes på egen hånd med egen ledsager – uden far og mor – så de kan deltage i spontane aktiviteter på lige fod med andre børn og unge.

FN's Handicapkonvention, artikel 30d, der sikrer børn med handicap samme adgang som andre børn til leg, hvile, sports- og fritidsaktiviteter inklusive skolens idrætsundervisning.

Hjælp og støtte

Børn og unge med handicap er afhængige af forskellige former for hjælpemidler, ledsagelse, hjælp og støtte for at kunne udvikle sig og være en aktiv del af det sociale liv på lige fod med andre børn og unge. De er dermed også afhængige af samarbejdet med den kommunale forvaltning som bevilligende myndighed.

Det er vigtigt at have fokus på, at børn og unge med handicap inddrages i forbindelse med sagsbehandlingen og valg af for eksempel hjælpemidler. Et hjælpemiddel, fx en kørestol, er helt afgørende for barnet eller den unge, men det er ikke ligegyldigt, hvordan hjælpemidlet konkret fungerer og ser ud.

Børn og unge med handicap skal også kunne færdes på egen hånd og fx kunne deltage i spontane aktiviteter med venner og kammerater. Derfor skal der også tænkes i støtte og hjælp til barnet og den unge selv, og ikke alene tænkes i aflastningsordninger til familien.

Endelig er flere sektorer involveret i formidling af støttetimer, fx undervisningssektoren, sundhedssektoren og socialektoren. På trods heraf har barnet/den unge behov for en helhedsorienteret hjælp.

Checkpunkter vedrørende hjælp og støtte:

- Sikring af personlig assistance, så børn og unge med handicap kan deltage i samvær og aktiviteter med deres jævnaldrende kammerater, for eksempel spontane cafe- eller biografbesøg eller blot samvær.
- Anvend ledsageordningen som en del af den hjælp og støtte, de unge kan modtage.
- Aftal koordinering de forskellige forvaltninger imellem, så der skabes helheds løsninger.
- Sikring af, hvordan barnet eller den unge kan inddrages i forbindelse med valg af hjælpemidler og støtte.
- Overvej, hvordan rådgivningen til børn og unge med handicap kan tilrettelægges, så de kan få information og viden om deres muligheder.

Læs mere:

FN's Børnekonvention, artikel 23, om handicappede børn, der har ret til at modtage den bedste form for hjælp, omsorg og oplæring for at sikre barnet størst mulig selvtillid og muligheder for at leve et indholdsrigt og aktivt liv.

FN's Handicapkonvention, artikel 19, om retten til en selvstændig tilværelse og inklusion i samfundet med bl.a. ret til hjemmehjælp, ledsagelse, personlig hjælper. Service fra det offentlige til almenheden skal også være til rådighed for mennesker med handicap på lige fod med andre og svare til deres behov.

Danske Handicaporganisationer

Danske Handicaporganisationer

Kløverprisvej 10 B

2650 Hvidovre

Tlf. 3675 1777 - Fax 3675 1403

dh@handicap.dk

www.handicap.dk

